

Reinkarnation

Denne artikel vil, kortfattet, forsøge at gøre rede for reinkarnations-tankens oprindelse og udvikling og udformning i den nutidige vestlige verden.

Naturligvis er der mange flere facetter og nuancer, end det er muligt at komme ind på her.

Det bliver blot "skelettet", som vil blive forsøgt holdt op mod en kristen forståelse af Gud og liv og død.

Af Lillian Kristensen

21 % af alle danskere tror på en personlig Gud, 19 % tror ikke på noget, og resten, det vil sige 60 % tror på en åndelig magt, der ikke er en person og vel kun vanskeligt lader sig nærmere definere. Det sidste formuleres måske indimellem som, at "der er mere mellem himmel og jord, end man skulle tro." Disse tal er fra en nyere undersøgelse af danskernes tro.¹

Troen på, at Gud er en upersonlig og diffus åndelig magt eller en "mere mellem himmel og jord-gud", ligger langt fra den Gud, som gav Moses lov til at kalde sig ved navnet: "Jeg er",² et navn, som Jesus, det inkarnerede Guds ord,³ tog op og bekræftede, da han bl.a. sagde: "Jeg er vintræet, I er grenene".⁴

Man kan undre sig over, at det tilsyneladende er sådan, at jo mere selvbevidste og individualistiske mennesker i Danmark bliver, desto mere upersonlig, ansigtsløs og udvisket synes Gud at blive. Er det den lutherske to-regimente-lære, der fejlagtigt slår igennem, så det personlige og selvbevidste hører denne verden til, mens det upersonlige og undefinerbare hører den anden verden til? Er det derfor, reinkarnationstanken, der burde være ganske fremmed for en kristen tankegang, er så udbredt i bl.a. Danmark? At mennesker er så bevidste om deres eget selv eller eget jeg, at man ikke kan forestille sig, at det forsvinder ind i "den anden" upersonlige verden, men nødvendigvis må leve videre og derfor nødvendigvis må genfødes i denne verden?

¹ Iflg. artikel i Kristeligt Dagblad i foråret 2006

² 2 Mos 3,14

³ Joh 1,1-14: "I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begyndelsen hos Gud [...] og Ordet blev kød"

⁴ Joh 15,5

Tanken om reinkarnation har sin oprindelse i den hinduistiske religion. Buddha tog den med sig ind i buddhismen og den udviklede sig og fik nye vinkler og elementer. Da tanken nåede vesten, blev den kraftigt påvirket af en vestlig tankegang. Måske kan man sige, at den fik "tilført" noget kristendom.

Hinduisme og reinkarnation

Tro og religioner⁵ kan have forskellige formål. Det centrale i hinduismen er sjælens frelse. Denne frelse opnår man gennem koncentration og meditation, for derved når man frem til den mystiske erkendelse af sit virkelige selv.

Umiddelbart kan dette lyde ganske som kristendommen, men der er den store forskel, at kristendommen til enhver tid vil forkynde, at Gud handler først, og "skilt fra mig kan I slet intet gøre".⁶

I hinduismen har man ikke nødvendigvis en gud. Der er plads til, at man kan tro på en gud eller på flere eller på ingen eller mene, at gud er et begreb. Der er ingen bestemt *troslære* i hinduismen og ingen bestemt måde at dyrke den eventuelle gud på. Derfor er det menneskets egen indsats, der er det altafgørende. Naturligvis kan det enkelte menneske finde hjælp hos andre til frelsesprojektet. Der er gurer, som man kan opsøge. Der er også skrifter, som for eksempel Upanishaderne. Man kan også lade sig lede af ens egen mystiske erkendelse. Der er ingen *autoritet*.

Frelsen opnås, når mennesket erkender, at dets virkelige selv – dets sjæl – er identisk med Brahman, som er navnet for livsprincippet, den magt der ligger til grund for alt og gennemtrænger alt. Ethvert menneske eller dyr er en fremtrædelsesform af Brahman, og derfor er det inderste i mennesket identisk med Brahman. I *Kaj Mogensen: Hinduisme i fortid og nutid* beskrives det således: "Det er mennesket selv, det inderste væsen, der er identisk med Brahman. Man søgte efter det i mennesket, der var uforanderligt midt i strømmen af evige forvandlinger. Dette menneskets selv kaldes Atman og oversættes bedste med "Jeg'et". Atman er menneskets centrale livskraft og sættes som regel i forbindelse med åndedrættet Prana. Atman er identisk med Brahman. Det enkelte menneskes livskraft er Atman. Det kosmiske livsprincip er Brahman".⁷

I kristendommen lyder det: "Jeg er vintræet, I er grenene".⁸ Umiddelbart kan det lyde som den samme tankegang. Men der er den forskel, at mennesket nok er skabt i Guds billede, men mennesket er skabt i Guds lighed og er ikke en af Guds måder at manifestere sig på.⁹ Tværtimod, så er taknemmeligheden for eksempel i Davids Salmer, at Gud "har gjort [et menneskebarn] kun lidt ringere end Gud".¹⁰ I kristendommen er der forskel på Gud og mennesker – det er måske netop der, erkendelsen ligger og dermed kan bane vejen for: " skilt fra mig kan I slet intet gøre".¹¹

I hinduismen er enheden en lighed, som skal erkendes, og i denne erkendelse er frelsen nået, og mennesket bliver ét med det kosmiske princip og er dermed "ude af verden". Så enkelt som det måske kan lyde, er det dog ikke, og derfor må mennesker forvente at fødes igen og igen, indtil det en dag når det ønskede mål. Reinkarnation er dermed ikke et gode, men et onde, for enhver ny fødsel er udtryk for, at målet, frelsen, endnu ikke er nået. Dertil kommer, at der er en "gengældelsens lov" i livet eller livene. Som du handler i dette liv, fødes du i det næste. På den måde kan man sige, at "et

⁵ *Illustreret Religionshistorie* siger: "Vi kan ... ikke kalde hinduismen en religion. Hinduismen omfatter mange former for religiøsitet. Forskellige religionstyper med deres sekter og filosofiske skoler trives side om side i hinduismen", bd. II s. 377. I denne artikel vil hinduismen dog blive behandlet som én religion.

⁶ Joh 15,5

⁷ *Illustreret Religionshistorie*, s. 41

⁸ Joh 15,5

⁹ 1 Mos 1,26: "Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os!"

¹⁰ Sl 8,6

¹¹ Joh 15,5

træ kendes på frugten".¹² I princippet er det ligegyldigt, om man fødes som myre eller menneske, da begge dele er udtryk af det samme kosmiske princip, men det er kun mennesker, der kan erkende, meditere, så frelsen findes kun gennem et liv som menneske.

Hindringen i frelsesprojektet er begæret. Begæret er roden til alt det onde, ja er selve frelseshindringen. Derfor må alt begær udryddes, også begæret efter liv. Ligegyldighed overfor absolut alt må indfinde sig. Det fuldstændig begærløse. Er alt begær slukket, er frelsen nået. I kristendommen er det modsat. Jesus siger for eksempel: "Den, der drikker af det vand, jeg vil give ham, skal aldrig i evighed tørste, Det vand, jeg vil give ham, skal i ham blive en kilde, som vælder med vand til evigt liv".¹³ Begæret, tørsten, er således befordrende for modtagelsen af frelsen, af det evige liv.¹⁴

Buddhismen og reinkarnation

I modsætning til hinduismen har buddhismen en religionsstifter, Siddharta, der fik ærestitlen Buddha.¹⁵ Med afsæt i hinduismen fremkom han med en ny lære. Han havde prøvet forskellige måder at nå frem til sand erkendelse, men det var ikke lykkedes for ham. En dag sad han under et træ og var fast besluttet på ikke at forlade stedet, før den sande erkendelse var opnået. Guden Mara¹⁶ forsøgte med alle midler at hindre ham i dette, men han holdt stand og nåede sit mål. Han så alle sine tidligere tilværelser og så, hvordan de hang sammen med hans gerninger, at livenes sammenhæng var en sammenhæng i årsag og virkning. Buddha begyndte på guden Brahmas opfordring at videregive sin indsigt med andre og fik mange tilhængere.

Hvor hinduismen var lære- og dogmeløs, forholder det sig anderledes med buddhismen. Bærende er Buddhas opdagelse af *middelvejen*, hvilket vil sige, at erkendelse opnås ikke gennem et liv i frådseri men heller ikke gennem et liv i streng askese, men netop ved at finde *middelvejen*.

Der findes *fire ædle sandheder*: *Den første sandhed* siger, at livet er lidelse, hvilket vil sige, at livet er foranderligt og ustabil. Mennesket har ikke et "jeg", men består af mentale processer, der er foranderlige.¹⁷ Det er: form, følelse, opfattelse (forestillinger), viljesytringer (anlæg og drifter) og bevidsthed. Disse ting betinger ens stræben eller begær efter tilværelse, og det er lidelse.

Den anden sandhed taler om lidelsens årsag. Som i hinduismen er årsagen tørst eller begær. Tørsten er betinget af *karma*, hvilket vil sige af årsag/virkning-effekten. I det ene liv opbygges tørsten efter nye handlinger, nyt liv, ny lidelse. Når mennesket mangler virkelighedserkendelse og selverkendelse, så opstår der en illusorisk tro på et "jeg", som straks knytter sig til den forgængelige verden. Det forårsager en kæde på 12 led, årsagskæden (se den illustreret i bilag). Det kan bemærkes, at livet ikke starter, som man skulle forvente, med menneskets fødsel. Fødslen er kun et element i årsagskæden. Livet starter netop med begæret, med tørsten efter nye indtryk, og fødsel er blot en virkning. Hvis ét af ledene i årsagskæden brydes, ja så vil lidelsen automatisk forsvinde, og målet er nået.

¹² Matt 12,33

¹³ Joh 4,14

¹⁴ Se dog Thomas Aquinas, der siger, at begær er en uordentlig kærlighed til besiddelse, det er en konflikt med sund fornuft og derfor en synd. (Poul J. Glenn: *A Tour of the Summa*, Første del, 118) Men det er ikke begæret i sig selv, der stiller sig som en hindring mellem Gud og mennesket, men synden. Ligegyldighed er ikke løsningen, men tilgivelsen og ønsket om, eller begæret efter, tilgivelsen er forudsætningen for modtagelsen.

¹⁵ Levede sandsynligvis 560-480 f. Kr.

¹⁶ Guden Mara findes også i den nordiske mytologi og genfindes stadig i ordet *mareridt*.

¹⁷ Dette er langt fra den jødisk-kristne opfattelse af mennesket. F.eks. taler den jødiske filosof Martin Buber om nødvendigheden af et "jeg" overfor et "du" – mennesket som et "jeg" overfor Gud som et "du" og omvendt. Man kan også bemærke, at psykologer som f.eks. Freud umulig ville kunne være fremstået i en buddhistisk sammenhæng, da Freuds projekt vel var at finde et "jeg", der var afbalanceret mellem "overjeg" og "underbevidsthed". Endelig kan det også fremhæves, at "mennesket Jesus" ingen problemer havde med at sige: "Jeg er ..." (f. eks. Joh 15,5), netop som udtryk for sandheden og ikke som udtryk for en illusion.

Mennesket kan fødes ind i seks forskellige verdener (se bilag). Gudeverdenen er tilværelsens højdepunkt, men guderne lever selvsagt ikke evigt, og deres død er forbundet med stor lidelse, da de vil træde ind i lavere genfødsler. Det må de nødvendigvis, da det kun er i menneskeverdenen, man kan frigøre sig fra tilværelsens hjul.¹⁸ Gudeverdenen er fuld af nydelse og lys. En anden verden, der ligger tæt derpå, er halvgudeverdenen. Den er knap så behagelig, for halvgudeverdenen er aggressive, dæmoniske krigere, der er fyldt af misundelse. Menneskeverdenen er domineret af sygdom, alderdom og død, men kun der er befrielse mulig, for i modsætning til gudeverdenen er den tilstrækkelig lidelsesfyldt til, at mennesket er motiveret for at arbejde sig frem mod befrielsen, og i modsætning til de lavere verdener er der her tilstrækkelig frihed til at kunne gøre det. Dyreverdenen er domineret af dumhed og blindhed. Dyrene æder hinanden og bliver desuden pint og plaget af mennesker. Åndeverdenen består af stakkels, sultne væsener, der strejfer hvileløst omkring i søgen efter føde og legemlig eksistens. Endelig er der helvederne, som består af enten kolde eller varme mareidtsverdener.¹⁹

Den tredje ædle sandhed taler om Nirvana. Man løser lidelsens problem ved, gennem erkendelse, at sætte en stopper for tørsten, for begæret, og dermed bryde årsagskæden, livshjulet, hvilket er lidelsens ophør, da man så ikke fødes igen til nye liv.²⁰ Når man dertil, ja så er det Nirvana. Nirvana er stabilt og usammensat og uden forandring. Om Nirvana er væren eller ikke-væren, gav Buddha aldrig et svar på. Nirvana kan nås, allerede mens man befinder sig i menneskenes verden, og kaldes så "Nirvana med rester", fordi menneskets fem grunddele (se ovenfor) stadig findes, men man er løst fra alle bånd og vil ikke genfødes. Nirvana er erkendelse, og det medfører velvære, ro, fred og al tvivl forsvinder. Nirvana er udslukning af liv.²¹

Den fjerde ædle sandhed fortæller om vejen, der fører til Nirvana. Igen er *middelvejen* (se ovenfor) central. Den rette forståelse af Buddhas lære er central på denne vej og samtidig også den rette motivation eller beslutning om at følge den. Det er ganske som Jesus, der siger: "Hvis I bliver i mit ord [...] skal I lære sandheden at kende, og sandheden skal gøre jer frie".²² og andre steder: "Følg mig".²³ På vejen til Nirvana er den rette tale, den rette handlemåde og den rette levemåde også vigtigt, altså et spørgsmål efter moral. Endelig er der meditationen. Alt dette minder meget om kristendommen, bortset fra at frelse i kristendommen bygger på Guds indgriben, nåde og hjælp og ikke på evner til på egen hånd at nå dette. I buddhismen er det heller ikke hver og en, der kan gå vejen med den perfektion, der er nødvendig. Man må have opbygget god *karma*²⁴ gennem tidligere liv.

Der findes forskellige skoler, afhængig af hvilket sted man bor, men den mest kendte i vores del af verden nok er "det store fartøj",²⁵ der siger, at alle i livet kan nå frem til oplysning og således blive befriet fra livshjulet, men munketilværelsen er bedst egnet. Man kan få hjælp af en *bodhisattva*. En bodhisattva er en person, der er nået frem til oplysning, bodhi, men som har afstået fra at indgå i Nirvana og lader sig genføde for at hjælpe andre frem mod bodhi, oplysning. Det er åndelige vejledere, som man kan bede om hjælp og ofre til, og hjælpe gør de gerne, for det er netop af kærlighed til og medfølelse med alle levende væsener, de har afstået fra egen befrielse. Det kræver tusinder af genfødsler at blive en bodhisattva, for det kræver en grundig indsigt i jeg'ets tomhed. Det "jeg", der knytter til ved tilværelsen og netop forårsager hjulets løb. Tilværelsen er et paradoks, for der er på

¹⁸ **Klik her** for at se illustration, som tillige er medtaget som bilag til artiklen

¹⁹ Buddha tænkte på disse verdener som konkrete steder, men det kan være interessant at overveje dem som psykologiske tilstande.

²⁰ I kristendommens modsætning dertil løste Jesus lidelsens problem ved frivilligt at dø, og netop dette var baggrunden for opstandelsen og liv.

²¹ I modsætning til kristendommen, hvor "Himlen" vel kun kan beskrives som "livets fylde"

²² Joh 8,31

²³ F.eks. Luk 5,27

²⁴ Karma er den lovmæssighed, der er i gerningerne, i årsag-virkning

²⁵ Mahayana

samme tid både form og tomhed, det vil sige, at den hverken eksisterer eller ikke-eksisterer. Ja, læren siger, at det tomme er det eneste, der har virkelig eksistens. I kristendommen kan man ikke tale om det tomme på denne måde. Selv hvor "jorden var ... tomhed",²⁶ da svævede Guds Ånd over vandene som "virkelig eksistens", der begyndte at skabe. Tomheden fyldes op, og "alt, som Gud har skabt, er en stemme, der taler om Hans herlighed og godhed".²⁷ Alt er tomhed i buddhismen, det gælder således også Buddhas lære, som benyttes alligevel, selv om der ikke er virkelighed i den.

Buddhismen er som et forgrenet træ med mange retninger og variationer med hensyn til, hvordan man når målet: erkendelse af tomhed og udfrielse af livshjulet (årsag/virkningskæden).

Vesten og reinkarnation

I 1960'erne begyndte reinkarnationstanken for alvor at indfinde sig i Vesten. Verden blev "mindre" og mange rejste til Østen og opsøgte guruer og lamaer. Nogle blev buddhister, mens de fleste indoptog læren om reinkarnation i den tro, de i forvejen havde, kristendommen. I langt de fleste tilfælde vil en sådan kombination være ureflekteret og afspejles blandt andet i TV-udsendelser, om mennesker, der tager til et geografisk sted, hvor de så kan genkende eller ikke genkende lokaliteter fra et formodet tidligere liv på dette sted.

En sådan "folketro" på reinkarnation synes at være inspireret af en vestlig tankegang om bestandig fremgang. Enhver ny fødsel synes kun at kunne blive bedre end den nuværende. Der er ingen tale om, at man kan blive født som f. eks. myre i det næste liv, og buddhismens dybe respekt for alle levende væsener synes derfor at mangle. Kristendommens tilgang til naturen: "de skal herske",²⁸ synes at være en selvfølge, og koncentrationen ligger i fokusering på egen genfødsel og egne tidligere liv. Den vestlige verden kunne af buddhismen genlære det, der også er en del af den kristne skabelsestro: "de skal vogte".²⁹

Et andet kendetegn ved den vestlige "folke-tro" på reinkarnation er, at ingen synes at erindre sig selv i en dårlig og ringe "eksistens". Det er som oftest spændende ting, folk husker om deres tidligere liv.

"Tomhed" er ikke nøgleordet, og "frelsen" er ikke at bryde genfødselskæden. "Frelsen" synes netop at være genfødsel, og "tomhed" synes netop at være den brudte genfødselskæde. Der er byttet rundt på begreberne. Liv er frelse, og måske er det netop, fordi liv er frelse, at det for mange ikke synes at være et problem at sammenblande kristentro og tro på reinkarnation. I kristendommen hænger frelse og evigt liv uløselig sammen,³⁰ men ikke evigt liv forstået som evig genfødsel på jorden, tværtimod: i begravelsesritualet hedder det "Før dem frem til dit rige, hvor også vi håber engang i saligheden at frydes ved synet af din herlighed, thi der vil du tørre hver tåre af vore øjne, så vi kan se dig, vor Gud, ansigt til ansigt, og altid være hos dig og lovprise dig uden ophør." Evigt liv i kristen forståelse betyder en ende på livet på jorden, men ikke en ende på menneskelivet, tværtimod, evigt liv er, at "mennesker vil opleve, hvad det vil sige at *være* menneske fuldt og helt: ingen sygdom, ingen død, ingen ensomhed, ingen sorg, ingen tårer, intet had, intet fjendskab, ingen undertrykkelse".³¹ Evigt liv er altså at blive det, vi var tænkt at skulle være. At være det, der ikke fuldt ud er muligt på jorden.

²⁶ 1 Mos 1,1

²⁷ The Teaching of Christ. A Catholic Catechism for Adults. Ronald Lawler O.F.M.Cap. m.fl. s. 55

²⁸ 1 Mos 1,26: Gud sagde: Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os! *De skal herske* over havets fisk, himlens fugle, kvæget, alle de vilde dyr og alle krybdyr, der kryber på jorden.

²⁹ 1 Mos 2,15: Gud Herren tog mennesket og satte ham i Edens have, for at han skulle dyrke og *vogte den*.

³⁰ Se f.eks. Joh 3,16: "For således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. "

³¹ Eleonora Beck: Jeg tror. Lille katolsk Katekismus, Ansgarstiftelsens Forlag 2000, s. 88 (min kursivering)

Uden for den vestlige buddhisme og "folke-troen" på reinkarnation findes der også en mere reflekteret tro på reinkarnation, som f.eks. Shirley MacLaine lader få udtryk i sin bog *Camino*.³² Hendes vandringsbeskrivelse starter med følgende ord og forudsætning: "Hvert enkelt menneske har sin egen filosofiske og religiøse overbevisning. Ånden er noget andet. Betegnelsen Ånden bruger jeg i den forstand, at alt, hvad vi ved og forstår som fysisk håndgribeligt i de fem dimensioner, i virkeligheden er manifestationer af en mere subtil og ikke-synlig energi, der eksisterer samtidig. Ånden vibrerer med en højere frekvens end den fysiske dimension og er den højere virkelighed. Ånden manifesterer sig som liv gennem form. Således nåede jeg til den overbevisning, at jordens overflade er den form og materie, gennem hvilken en højere, subtil elektromagnetisk, åndelig energi strømmer. Ligesom mennesker er fysiske udtryk for deres åndelige og multidimensionale selv, er den fysiske Jord den fysiske manifestation af ældgamle minder og en levende indre Ånd".³³ I fald man kan tale om en Gud ud fra dette, så er hele "skaberværket" Gud, der gør sig selv levende ved at give sig selv form. Alt "det skabte" er således Gud. "Virkeligheden," siger Shirley MacLaine, "er altid et spørgsmål om individuel perception".³⁴ Virkeligheden er altså relativ, der er intet absolut, men virkeligheden er det, jeg ser, sanser og opfatter, og derfor kan hun fortsætte med at sige, at "individualismens sande mod er evnen til at følge ens lidenskab".³⁵ Der kan vel så næppe siges at være "mere mellem himmel og jord". Det er indadtil, i den enkelte, man skal søge. "Det er menneskeheden moralske forpligtelse at søge lykken gennem følelsen af det Guddommelige i hver enkelts væsen".³⁶ Det guddommelige findes kun der, da det enkelte menneske, som nævnt, er en manifestation af "Ånden".

På sin vandring går Shirley MacLaine tilbage i sine liv. Hun får hjælp af *Johannes af Skotland*. Gennem visioner genoplever hun episoder i sine tidligere liv. Ved at gøre det, kan man få afklaret en eventuel dårlig karma, altså den handlingernes årsag-virkning, der bestemmer det eller de næste liv.

I modsætning til hinduismen er genfødsel dog ikke "automatisk", men er afhængig af, hvad man selv vil; man kan, ganske som en bodhisattva, vælge.³⁷

Det fysiske, kropslige, nedprioriteres: "Jeg var født fysisk og kæmpede for at blive åndelig, i stedet for at erkende mit sande væsen, som bestod i, at jeg grundlæggende og primært var en sjæl, som valgte at have en oplevelse i den fysiske verden".³⁸

Spørgsmålet om lidelse optager også Shirley MacLaine: "Skete alle verdens lidelser som følge af en karma, som menneskeheden kaldte ned over sig selv? Det var derfor, at vi var nødt til at gå ind i os selv for at finde vores sande identitet gennem tiden, Når vi ved, hvem vi er, kender vi vores egne glæder og sorger. Når vi indrømmer det over for os selv, kan vi løsne karmas lænker og gå videre".³⁹

Mange af Shirley MacLaines overvejelser ligger tæt op af kristendommen, og hun bruger også mange kristne begreber og tolker også flere steder i Bibelen ind i sit system.⁴⁰ Derfor kan det ind imellem næsten "lyde som det samme", som f.eks. når hun gennem Johannes af Skotland siger: "Karma-loven handler ikke om begivenheden, der vender tilbage, men om tilbagevenden til din sjæl. Idet du

³² Shirley MacLaine: *Camino*. Aschehoug Dansk Forlag 2000. Originaltitel: *Camino – A spiritual Journey* 2000

³³ Smst. s. 5

³⁴ Smst. s. 77

³⁵ Smst. s. 77

³⁶ Smst. s. 77

³⁷ Smst. s. 98: "Var døden blot en overgang til en anden værensform, indtil jeg besluttede at blive født igen?"

³⁸ Smst. s. 99

³⁹ Smst. s. 110

⁴⁰ Da virkeligheden afhænger af den enkeltes perception, må ethvert "system" nødvendigvis være individuelt. En fælles dogmatik må være absurd.

når til erkendelse af Gud, bliver din evne til at bevæge dig gennem alting genoprettet. Din manglende evne til at bevæge dig er definitionen på sorg.⁴¹ Når du tømmer dig selv for sorg, sætter du dig i stand til at modtage glæden på det næste niveau. Den Hellige Gral er et eksempel. Den er som et hvilket som helst andet bæger bortset fra, at dens virkelige værdi ligger i dens tomhed. Glæden kommer, når sorgens bæger tømmes. Derfor er glæden ved sorgerne langs Caminoen genopdagelsen af din egen sjæl. Det er derfor menneskeheden moralske pligt at søge glæden.⁴² I kristentro er "tilbagevenden til din sjæl" også central⁴³ og ligeledes "erkendelse af Gud",⁴⁴ men tilgangen og resultatet er ganske anderledes i kristendommen. Det ses f.eks. i *Deus Caritas Est*: "I døden på korset fuldbyrdes dette, at Gud vender sig mod sig selv og derved giver sig selv, for at han igen kan løfte mennesker op og frelse dem – det er kærlighed i dens mest yderliggående form. Ved at se på Jesu gennemborede side ... forstår vi udgangspunktet for dette skrift: "Gud er kærlighed" (1 Joh 4,8). Der kan sandheden betragtes".⁴⁵ I kristendommen er din "lykke" afhængig af en Gud, der er udenfor og uafhængig af dig, og glæde opnås ikke ved at indse, at lidelse er tomhed, men at lidelse netop var den vej, Gud gik, for at mennesker kan finde glæde. Jesus tømte bægert,⁴⁶ og da bægert var tomt, opstod han, men det betyder ikke, at bægertets "virkelige værdi ligger i dens tomhed". I kristen forståelse er det ikke kun opstandelsen, der har værdi, men også lidelsen.⁴⁷

Shirley MacLaines hjælper, Johannes af Skotland, "punkteres". De taler sammen, og Shirley MacLaine siger: "Det vil sige, at jeg skaber dig?" og Johannes af Skotland svarer: "Ganske afgjort. Du skaber verden omkring dig og de mennesker, der lever i den, og du skaber verden i dit indre og de mennesker, der lever i den. Du rummer Gudsenergien i dig, og du er medskaber med den." Hun fortvivler og mener, at Caminoen er virkelig, de andre mennesker, hendes krop, de fysiske smerter ved at gå, hendes forvirring, men Johannes af Skotland svarer: "Min ven, ingen af disse eksempler er objektivt virkelige. Du har skabt dem for dig selv. Det ved du. Du har sågar skabt mig til at vejlede dig." Hun spørger: "Hvad er Gud så?" og han svarer: "Gud er den kærlige energi, du skaber med".⁴⁸

Efter denne afklarende samtale har hun en drømmevision. Det er skildret smukt, og man sidder med sciencefiction-fornemmelse, mens man læser det. Visionen er en slags skabelsesberetning, eller rettere en uddybning af, hvordan Eva blev skabt af Adams ribben, - eller "udskilt" er mere korrekt i forhold til visionen. Sciencefiction-præget kommer af rummænd, der bruger deres højere intelligens i denne deling af mand og kvinde. Deling, ja, for mennesket var ifølge Shirley MacLaines vision androgyn, det vil sige både mand og kvinde. Det foregår i en periode eller et sted, der hedder Lemuria og efter delingen lever mennesket i Atlantis, hvor det begynder at gå galt, fordi mennesket gribes af materialisme.⁴⁹

⁴¹ Man kan bemærke, at den oprindelige hinduistiske tankegang om, at årsagen til lidelse er bevægelse, er forsvundet.

⁴² Smst. s. 111-112

⁴³ Tænk f.eks. på Augustin: " Du har skabt os til dig, og vort hjerte er uroligt, indtil det finder hvile i dig". *Bekendelser* I.1

⁴⁴ Se f.eks. Ef 1,17: "Jeg beder om, at vor Herre Jesu Kristi Gud, herlighedens fader, vil give jer visdoms og åbenbarings ånd til at erkende ham"

⁴⁵ Pave Benedikt XVI, rundskrivelsen *Deus Caritas Est*, Ansgarstiftelsens Forlag 2006, s. 20

⁴⁶ Se bl.a. Matt 22,42: "Fader, hvis du vil, så tag dette bæger fra mig" og Joh 19, 30: "Det er fuldbragt"

⁴⁷ F.eks. Wilfrid Stinissen siger i sin bog "Brød som bryts " 1989 kap. 2: "Yderste kærlighed indebærer død. At stå fuldstændig til tjeneste, at man bliver mad og drikke for andre, forudsætter, at man dør bort fra sig selv ... Så snart man dør frivillig og giver sit liv i stedet for at blive det berøvet, forvandles døden til liv. At finde liv tværs gennem lidelse og død er det centrale budskab i evangeliet. Man kan ikke dele ud af sig selv, hvis ikke først man har brudt, hvis ikke man er villig til at dø." (frit citeret)

⁴⁸ Shirley MacLaine, *Camino*, s. 173-174

⁴⁹ Smst. s. 177 ff.

Smukt er det skildret, men uforklaret, hvorfor Gud Fader, Skaberen, skal "byttes ud" med rummænd, og hvorfor disse egentlig griber ind, og hvorfor de egentlig, som en tilsyneladende givet nødvendighed, er mere intelligente end mennesker på jorden.

Nu er det naturligvis ikke fair at spørge sådan til en vision, som var det en dogmatik, men alligevel kan man sidde med en fornemmelse af, at den "augustinske længsel" er gået galt i byen, og at Guds skabermagt og skaberkraft er overladt dels til rummænd og dels til mennesket selv.

Johannes af Korset siger: "Der er ingen væsenslighed mellem det skabte og Gud. Derfor kan forstanden ikke nå Gud gennem det skabte. Derfor er intet af det, som fantasien kan skabe eller forstanden fatte, midler til at blive forenet med Gud".⁵⁰ Og senere: "Kun ved troen træder Gud frem for sjælen".⁵¹ og hans forudsætning for at sige dette er: "Sjælen er i sig selv blind og må bruge forstanden som førerhund".⁵²

Hos Shirley MacLaine er der ingen problemer med, om fantasien kan fatte Gud, for virkeligheden er jo skabt af en selv. Gud bliver og er, som jeg fatter ham, og er ingen person, men en guddommelig kraft, der bruger rummænd i sin tjeneste, når Eva skal skabes af Adams ribben. Tro findes ikke, for tro er skiftet ud med den erkendelse, der nu engang kan findes inden i det enkelte menneske. Tro er ikke som i kristendommen rettet mod en anden, men er netop den erkendelse, du finder frem til i dig selv. Sjælen er måske nok blind, men kan oplyses via selvopfundne hjælpere, der dybest set blot er redskaber, man bruger til at sige sig det, man allerede ved. Forstanden? Ja, det er svært at sige, hvor den har sin plads, og om den har én, for menneskets sande væsen er, at det "grundlæggende og primært [er] en sjæl, som valgte at have en oplevelse i den fysiske verden".⁵³

Shirley MacLaine afslutter sin bog med ordene: "Hver af os er sit eget skaberværk ... Vi skaber hver især det hele".⁵⁴

Afslutning

En sen natte-time kommer Nikodemus til Jesus. Han har et spørgsmål at stille ham. Der er så meget, han ikke forstår. Jesus hører Nikodemus' spørgsmål, endnu inden Nikodemus når frem til at stille det. Jesus svarer. "Den, der ikke bliver født på ny, kan ikke se Guds rige".⁵⁵ Nikodemus bliver forvirret. Han forstår ikke. I dag ville han måske have spurgt: "Mener du reinkarnation?" Dengang spurgte han: "Hvordan kan et menneske fødes, når det er gammelt? Det kan da ikke for anden gang komme ind i sin mors liv og fødes?"⁵⁶ Men det er ikke en re-inkarnation, en fødsel igen i kødet, Jesus taler om. Det er fødsel af Ånden. Guds hellige Ånd.

Pinsedag ser vi, hvad han mente. De bange og desorienterede disciple forvandles pludselig, da de blev fyldt af Helligånden.⁵⁷

Kristendommen taler nok om *gen-fødsel*, men ikke om *re-inkarnation*.

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

⁵⁰ Johannes af Korset: Bestigningen af bjerget Karmel, 2.Bog, kap. 8

⁵¹ Smst. 2. Bog kap. 9

⁵² Smst. 1. Bog, kap.8

⁵³ Shirley MacLaine, Camino, s. 99

⁵⁴ Smst. s. 288

⁵⁵ Joh 3,3

⁵⁶ Joh 3,4

⁵⁷ ApG kap. 2

LIVSHJULET

